

Bemutatjuk: Juventus Rádió

A ma működő magyarországi kereskedelmi rádiók egyik „öregje” a Juventus Rádió, ami 1989 április 29-én szólalt meg. Akkoriban még nem igazán léteztek valóban kereskedelmi rádiók, így a rádió alapítói is inkább a Balaton körzetének szánták a szórakoztató, információs, zenés műsorokat.

A Veszprém Megyei Lapkiadó Vállalat tulajdonában létrehozott, akkor még „stúdióalapítási engedéllyel” épített rádió a siófoki adótorony közelében, egy pincében kezdett működni. A 810 kHz-es középhullámú sávban 15 kW-al sugárzott műsort gyakorlatilag az egész Dunántúlon lehetett venni.

A pincében a klasszikus felépítés szerint egy bemondó stúdió és egy műszaki helyiség épült. A műszaki helyiség legfontosabb eszközei a 12-csatornás BEAG PKC912 keverőasztal mellett a bejátszásokhoz használt négy Mechlabor STM610 stúdiómagnó, és egy CD-játszó voltak.

A újságírókból és a helyi televíziókból összeálló csapat segítségével a kezdetben hétfégenkénti 2-2 órás műsoridő és a hallgatottság fokozatosan bővült. Már a kezdetektől érződött, hogy a rádiózáshoz több emberre és információs hálózatra van szükség. A tulajdonos lapkiadó 1989 végére belátta, hogy nem tudja finanszírozni a megnövekedett igényeket, ezért a rádiót 1990 elején eladta a Keszthelyi Híradástechnikai Vállalatnak. A műsoridő elérte a napi 8 órát, elkezdett kialakulni a rádió koncepciója.

1991 fordulóján ismét befektetőket kerestek a rádió fenntartásához, végül a frissen alapított Rádió Juventus Balaton Kft. vált tulajdonossá. A műsoridőben elsősorban információs blokkok és zenék, egybefüggő zenei blokkok szóltak. A rádió profitorientált gazdasági társaságként akart működni, de a még kibontakozó reklámpiac nem tudott kellő bevételt produkálni. Mivel nem tudta fizetni a sugárzási díjat, 1991 nyarán a Juventus elhallgatott és befektetőket keresve „jegelte” magát.

Igazi változást a formálódó koncepció mellett az hozott, hogy az új tulajdonosoknak volt rátekintése az elektronikus médiára. 1992 március 14-én indult újra a rádió, továbbra is középhullámú sávban. A „vételménység javítása” címen a rádió igényelt és kapott a 89,5 MHz-es URH sávban sugárzási jogot. 1993 júliusától a rádió Budapest körzetében 77 kW teljesítménnyel sugároz, amit az akkor még kedvezőbb viszonyok mellett még Kecskeméten is lehetett venni. 1993 novemberétől ideiglenes jelleggel a rádió 27 kW teljesítménnyel a kabhegyi adón is megszólalt a országos rádió hálózat részének szánt 93,9 MHz-es frekvencián.

A stúdió rendszertechnikája eleve sztereó volt, de az URH sávok megszerzése előtt közvetlenül a BEAG keverőpultot lecserélték egy Soundcraft MBI10 broadcast pultra, további CD-játszók és DAT magnó kerültek a műszaki helyiségbe, Neumann mikrofonok a stúdióba, de a szalagos magnókra továbbra is szükség volt.

Az adás már rendszeresen napi 18 órában szólt, megjelentek a tematikus blokkok, de a hangsúly továbbra is a szórakoztató és információs műsorokon, a zenés betéteken volt, miközben a reklámok jelentősége megnőtt. Elkezdett valóban működni a rádió, amit a beérkező telefonok száma alapján a hallgatottság növekedésén lehetett érezni.

A stúdió oldalon külön produkciós helyiség épült. Az elsők között 1994-től kezdett használni számítógépes bejátszót a rádió. Ez akkor egy megbízható DOS-os „jukebox” szoftveren alapult, ami 32 kHz-es mintavételi frekvenciájú hangfájlokat vagy -fájl sorozatokat, elsősorban reklámokat, reklámblokkokat, szignálokat játszott le.

A rádió 1994 nyaratól teljes egészében az amerikai Metromedia International Group tulajdonába került. Az új tulajdonos új szemléletet, amerikai know-how-t és Európában is kipróbált tapasztalatot hozott, így valóban szakmai befektetőnek számított.

A változás a következő időszakban magával hozta a géppark bővülését, a műszaki fejlesztéseket a magyar gárda az amerikai szakértőkkel közösen végezte. Lényegesen növekedett a számítógépes háttér hangsúlya. Bevezették a számítógépes műsorszerkesztést az RCS Selector szoftverrel, a reklámgyártás is már számítógépen történt.

A reklámpiac bővülése és a hallgatottság növekedése miatt ugyanakkor indokolttá vált, hogy a rádió Budapestre költözzön. 1995 májusától a rádió a Rumbach Center-ben működött. Az év végére az új helyen igényesen kialakított stúdiókat vehettek birtokba, ahonnan a rádió 1995 december 13-án szólalt meg először. A költözés gyakorlatilag nem érintette a régi stábot, van olyan munkatárs, aki még ma is Siófokról jár Budapestre.

A ház-a-házban elv alapján épített és klimatizált két adáslebonylító, egy hírolvasó/bemondó és két gyártó/produkciós helyiségbe új technika is került. A korábbi jó tapasztalatokra alapozva komplett számítógépes adáslebonylítót vásárolt a rádió. A választás az akkoriban bemutatott, már Windows-alapú Nautilus rendszerre esett. A szerver-kliens rendszerben Digigram PCX kártyán hardveresen MPEG Layer II tömörítéssel történt a bejátszás, így az összesen 16 GB tárhelytel már nem csak a szignálok és reklámok, hanem a zenei anyagok egységes kezelése is lehetővé vált.

Az elsődleges adás-stúdióba lényegében új eszközök kerültek, míg a régebbi rendszer a tartalék adás-stúdióba költözött. Az új rendszer egy Dateq BCS200 rádiós analóg pult köré épült, új Tascam CD-játszókkal és DAT-magnókkal. Amerikai javaslatra a mikrofonpark alapjává egységesen az Electrovoice EVR-E27ND modell vált. Akkor még különlegességnek számított, hogy az

egységes hangzás érdekében minden mikrofon után külön egy-egy mikrofon-processzort (Symmetrix 528E), a teljes stúdió-lánc végére pedig a két URH sávhoz egy-egy adásvégprocesszor-készletet (CRL) kötöttek.

Míndeközben előtérbe került a „DJ-jellegű” műsorvezetés, amikor a műsorvezető technikus is egyben. A számítógép szerepe pedig oly mértékben megnőtt, hogy műszakilag egyre hangsúlyosabban a számítógépek fejlődésére, karbantartására kellett figyelni. Lényegében tehát megindult az a folyamat, hogy a rádió műszaki munkatársai elsősorban „háttérmunkával”, az informatika kiszolgálásával foglalkoznak.

Egyedi megoldásra volt szükség például a számítógépes bejátszó rendszer és a keverőasztalok vezérlésének összehangolására, a keverőasztalok átalakításával ugyanis lehetővé vált a bejátszó szoftver vezérlése is, illetve hogy a szoftver vezérelje például a keverők csatornáinak váltását. Ehhez természetesen folyamatos kapcsolatra volt szükség a rádió és a szoftver illetve az átalakítást végző fejlesztők között.

Az új technika hatékonyabb működést tett lehetővé, az adásidő napi 24 órára nőtt és a rádió az egyik leghallgatottabb kereskedelmi rádióvá vált. Bár akkor még nem volt jelentős a verseny a kereskedelmi rádiók között, fontos szempontá vált, hogy a rádió műsorával alkalmazkodjon a hallgatói szokásokhoz.

A médiatörvény és a frekvenciapályázatok eredményeként a Juventus 1998-ra elnyerte a 89,5 MHz sáv használatát, ugyanakkor a 93,9 MHz sávot másnak kellett átadni. Mivel a középhullámú adás hallgatottsága és így jelentősége is csökkent, a rádió a 810 kHz-es sáv használatáról lemondott.

A reklámpiac átrendeződése és a kereskedelmi televíziók megjelenése miatt 2000-ben döntés született a rádió újabb költözéséről. Az új telephely a Róbert Károly körútra került, ahol a rádió ma is üzemel. A költözést természetesen folyamatos üzem mellett kellett megoldani, ugyanakkor lehetőség nyílt a hangtechnika ismételt korszerűsítésére.

A fő adás-stúdióba egy Harris Impulse digitális broadcast keverő került. A bejátszó rendszer nem változott, viszont jóval komolyabb gépterembe lehetett telepíteni, jelenleg a rendszer egy 140 GB-os Raid 5 SCSI háttértárat használ. Az adásprocesszor is változott, az új Orban FM8400 közvetlenül digitálisan kapcsolódik a Harris pulthoz és analóg módon a tartalék stúdióba, a Dateq pulthoz. A rendszer órajelét a még jobb minőség érdekében a korábbi 32 kHz-ről 44,1 kHz-re növelték.

A digitálisra való váltást az addigra megszokottá vált „számítógépes” szemlélet és a célként kitűzött minél tisztább hangút kialakítása indokolta. Az adásprocesszor után ugyanis digitális tömörítetlen AES/EBU jel megy tovább a mikrohullámú rendszeren át az adóig. A nagyobb lefedettség érdekében ezen felül a Juventus Rádió elsőként 2001-től hálózatos műsorszolgáltatói engedéllyel az Eutelsat műholdon keresztül több vidéki rádióknak adja át adását.

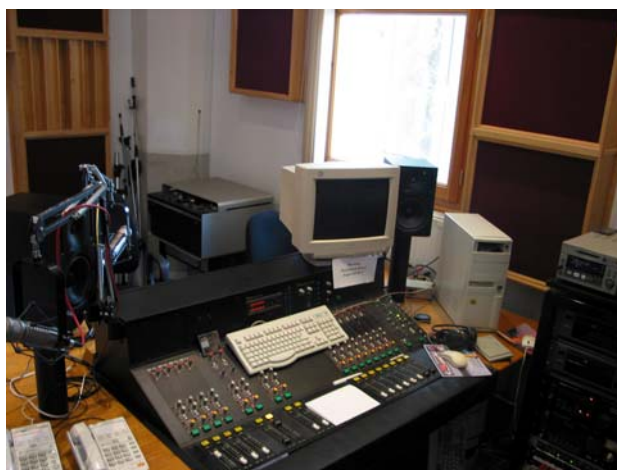
Szalkai József és a Juventus Rádió gépterme.

Az adás-stúdió működés közben

Az adásstúdió Harris digitális keverője

A tartalék adásstúdiót a Dateq pulttal legtöbbször produkciós célokra használják.

A hírolvasó

A „kis” stúdió a Soundcraft keverővel

Fürjes Andor Tamás